

Τί μᾶς διδάσκει τό ἐκκλησιαστικό παρελθόν σχετικῶς μέ τήν ὑπακοή στόν Πνευματικό μας Πατέρα, ὅταν πρόκειται περί θέματος Πίστεως, δογματικό ἢ σχετικό μέ τούς ἱερούς Κανόνες; Ὀφείλουμε ἀδιάκριτη ὑπακοή ὅταν ὁ Πνευματικός ἀντιτεθεῖ πρός τήν Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας ἢ ὄχι; Παίρνουμε ἐπάνω μας ἔναντι Θεοῦ τήν εὐθνη τῆς «ἀνυπακοῆς» ἢ μᾶς καλύπτει ἡ ὑπακοή στόν Χριστό βάσει τῆς ἀλαθήτου Παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας; Σέ τούτα τά ἐρωτήματα θά προσπαθήσουμε νά δώσουμε μερικές ἀπαντήσεις.

ΤΙ ΓΙΝΕΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΑΚΟΗ ΟΤΑΝ Ο ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ ΜΑΣ ΔΕΝ ΟΡΘΟΔΟΞΕΙ

;

Εἰσαγωγή

1. Ὁ Πνευματικός πρέπει νά εἶναι ὁ καλύτερος δυνατός, ἀπό πάσης ἀπόψεως
2. Ὁ Πνευματικός ἐπειδή εἶναι «εἰς τύπον καί τόπον Χριστοῦ», δέν μπορεῖ νά ἀποδέχεται αἱρέσεις
3. Ἀπαγορεύεται ἡ ἀδιαφορία ἢ ἡ σιωπή περί τῶν αἱρέσεων ἐκ μέρους τοῦ Πνευματικοῦ
4. Τί λέγει ἡ Ἁγία Γραφή γιά τήν ἀξιέπαινη ἀπείθεια
5. Ὁ Μοναχός πρέπει νά φεύγει ἀπό τήν ὑπακοή σέ αἰρετικό Ἠγούμενο, σύμφωνα μέ τούς ἱερούς Κανόνες
6. Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος συνιστᾷ ἀνυπακοή στούς κακοδόξους ἐκκλησιαστικούς ἡγέτες
7. Ἡ «Κλιμαξ» διευκρινίζει ὅτι ὁ ταπεινός Μοναχός ἀντιλέγει στούς Προεστώτες, ἐάν πρόκειται περί Πίστεως.
8. Τό ἔμπρακτο υπόδειγμα τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Δεκαπολίτου

9. Η διδασκαλία του Αγίου Συμεών του Νέου Θεολόγου

10. Ο Άγιος Ιγνάτιος Μπριαντιανίνωφ υπέρ της προσεκτικής υπακοής

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

Εισαγωγή

Τό θέμα τῆς υπακοῆς στόν Πνευματικό Πατέρα, ὅσον ἀφορᾶ στά θέματα Πίστεως, θέμα ἰδιαίτερος λεπτό καί ἄγνωστο, περιλαμβάνεται στό γενικότερο θέμα τῆς υπακοῆς στόν Ἐπίσκοπο, διότι ἡ σχέση Πνευματικοῦ-Ἐξομολόγου καί πιστοῦ δέν νοεῖται χωριστά ἀπό τή σχέση τοῦ χριστιανοῦ μέ τόν Ἐπίσκοπο τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Κοινότητος· ὁ Πνευματικός δέν καθοδηγεῖ ἰδίῳ δικαίῳ τούς πιστούς βάσει τῆς Ἱερωσύνης του, ἀλλά μέ ἐνταλτήριο γράμμα τοῦ οἰκείου Ἐπισκόπου, καθῶς ὀρίζουν οἱ ἱεροί Κανόνες καί πλέον φανερά ὁ 50^{ος} (46) τῆς ἐν Καθαγένῃ ἀγίας Τοπικῆς Συνόδου¹. Ἔτσι, ἐν πολλοῖς ἰσχύει καί περὶ τοῦ Πνευματικοῦ Πατρός, ὅτι ἤδη ἔχουμε εἰπῆ σέ ἀναφορά πρὸς τόν Ἐπίσκοπο καί τήν ἀνάμειξη τῶν λαϊκῶν στά θέματα Πίστεως σέ προηγούμενες ἐνότητες.

Ἐάν δηλαδή οἱ πιστοί ἔχουν τό δικαίωμα **βάσει τοῦ παραδείγματος τῶν Ἁγίων στήν ἐκκλησιαστική ἱστορία**, ἀλλά καί βάσει **τῶν ἱερῶν Κανόνων**, νά ἀπειθοῦν σέ αἰρετίζοντες Ἐπισκόπους καί νά ἀποχωρίζονται ἀπό τήν κοινωνία (καί τήν κοινότητά) των (ὅπως ὀρίζουν κυρίως οἱ ἱεροί Κανόνες 31^{ος} Ἀποστολικός καί 15^{ος} τῆς Πρωτοδευτέρας Συνόδου), πολλῶ μᾶλλον πρέπει νά διαχωρίζονται ἀπό Πνευματικούς οἱ ὁποῖοι ἀναπτύσσουν χωρίς μεταμέλεια ἑτερόδοξα φρονήματα.

Ἄν ὁ Ἐπίσκοπος, στή θέση τοῦ ὁποῖου ἐνεργεῖ ὁ Πνευματικός τό Μυστήριον τῆς πρὸς Θεόν καθοδηγήσεως τῶν πιστῶν, Μυστήριον Μετανοίας καί Ἐξομολογήσεως, δέν εἶναι “*ex officio*” («ἐκ τοῦ αξιώματος») ἀλάθῆτος, πολύ περισσότερο ὁ Πνευματικός, ὁ ὁποῖος μετέχει τῆς χάριτος τῆς Ἱερωσύνης σέ βαθμό μικρότερο ἀπό τόν Ἐπίσκοπο, δέν εἶναι ὅπωςδήποτε ἀλάθῆτος.

1. Ὁ Πνευματικός μας πρέπει νά εἶναι ὁ καλύτερος δυνατός,

ἀπό πάσης ἀπόψεως

Πολύ συχνά οί Προεστῶτες τῆς Ἐκκλησίας ὑπενθυμίζουν τό καθῆκον τῆς ὑπακοῆς στούς Ἐπισκόπους καί Προεσβυτέρους καί στά ἐντάλματά τους, ἀλλά στό Ποίμνιο εἶναι μόνον ὀλίγο γνωστό τί εἶδους ἄνθρωποι **ὀφείλουν** νά εἶναι καί οί Κληρικοί, οί ὁποῖοι δίνουν κατευθύνσεις.

Ὁ Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης, στό ψυχωφελέστατο ἔργο του *Πνευματικά Γυμνάσματα*, γράφει τά ἑξῆς, παραπέμποντας καί στό Μέγα Βασίλειο : «*Εξέτασαι τήν ἐπιμέλειαν ὅπου βάνεις εἰς τό νά εὕρης ἕνα καλόν πνευματικόν· διότι ποία ἄλλη μεγαλειτέρα ἀνάγκη εἶναι εἰς ἐσέ, ὡσάν τό νά εὕρης ἕνα καλόν ὁδηγόν εἰς μίαν ὁδοιπορίαν ὅπου ἔχεις νά κάμης τόσον κινδυνώδη, καθώς εἶναι τό νά πορευθῆς εἰς τόν οὐρανόν; [...] Τώρα στοχάσου ἀγαπητέ εἰς ποταπόν κίνδυνον εὐρίσκεσαι, ἀνίσως ὄχι μόνον δέν γυρεύης τοιοῦτον πνευματικόν ἄξιον διά νά σέ ὁδηγήσῃ ὀρθῶς εἰς τήν σωτηρίαν σου καί νά σέ ἰατρεύσῃ καλῶς ἀπό τά πάθη καί τās ἀμαρτίας σου, ἀλλά καί ἀποφεύγῃς αὐτόν [...] Ὅθεν καί ὁ μέγας Βασίλειος (Ὅροι κατ' ἐπιτομήν **σκθ'**)² λέγει· “ὅπως λοιπόν τά πάθη τοῦ σώματος, δέν τά ξεσκεπάζουν οἱ ἄνθρωποι σέ ὅλους, οὔτε σέ τυχαίους, ἀλλά σέ ἐκείνους πού εἶναι ἔμπειροι γιά τή θεραπεία τους· ἔτσι καί ἡ ἐξαγόρευσις τῶν ἀμαρτημάτων ὀφείλει νά γίνεται σέ αὐτούς πού μποροῦν νά τά θεραπεύσουν, κατά τό γεγραμμένον, ἐσεῖς οἱ δυνατοί νά βαστάζετε τά ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων [Ρωμ. 15, 1], δηλαδή διά τῆς ἐπιμελείας σηκώνετε τα”»³.*

Ἐρμηνεύει σχετικῶς ὁ π. Ἰωάννης Ρωμανίδης· «*Βέβαια ὁ πνευματικός πατήρ ὀφείλει νά εὐρίσκεται ἤδη στήν κατάστασι τοῦ φωτισμοῦ, ὥστε νά μπορῆ νά εἰσάγῃ καί ἄλλους σ' αὐτήν τήν κατάστασι τοῦ φωτισμοῦ καί νά τούς ὁδηγῆ πρός τό Βάπτισμα καί τοῦ ὕδατος (δηλαδή τῆς ἀφέσεως τῶν ἀμαρτιῶν), ἀλλά καί τοῦ Πνεύματος, πού εἶναι ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στήν καρδιά τοῦ βαπτιζομένου καί ἡ φώτισις τῆς καρδίας τοῦ ἀνθρώπου»⁴.*

Ἄν λοιπόν ὁ Γέρον - Πνευματικός - Ἐξομολόγος πρέπει νά εἶναι ὁ καλύτερος κατά τό δυνατόν σέ βίο καί διδαχή, πόσο περισσότερο πρέπει νά ἔχει τό **ἐλάχιστον**, τήν «**ἀλφα-βῆτα**», δηλαδή ἀκραιφνή τήν Ὁρθοδοξία.

2. Ὁ Πνευματικός ἐπειδή εἶναι «εἰς τύπον καί τόπον Χριστοῦ», δέν μπορεῖ νά ἀποδέχεται αἰρέσεις

Τό πόση σημασία ἔχει ἡ ἀποτροπή καί καταπολέμηση τῆς αἰρέσεως, συνάγεται ἀπό τό γεγονός ὅτι ὀλόκληρη ἡ δογματική διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας διαμορφώθηκε ὄχι ὡς φιλοσοφικός στοχασμός, ἀλλά κατά ἀντιπαράθεση πρὸς τίς αἰρέσεις οἱ ὁποῖες ἀπειλοῦσαν τήν ὁδὸ τῆς Ὁρθοδοξίας, πού θεραπεύει τὴν ἀνθρώπινη φύση ἀπὸ τὴν ἁμαρτία: «Οἱ Πατέρες ἄλλαζαν ὀρολογία ἀπὸ καιρὸ σέ καιρὸ καί ἔκαναν προσαρμογὴ τῆς ὀρολογίας τους, γιὰ νά βροῦν τοὺς σωστοὺς ὀρους ἀνάλογα μέ τίς ἀνάγκες τῆς ἐποχῆς. Αὐτὸ τό ἔκαναν, ὄχι γιὰ νά κατανοήσουν καλύτερα τὴν διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλά γιὰ νά χτυπήσουν τίς αἰρέσεις πού ἀνεφύοντο. Διότι ἡ κατανόησις τῆς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας ἔρχεται ἀπὸ τὸν φωτισμὸ καί τὴν θέωσι καί ὄχι ἀπο φιλοσοφικὴ ἢ φιλολογικὴ διεργασία ἢ ἀπὸ φιλοσοφικὸ στοχασμὸ ἐπάνω σέ αὐτὴν τὴν διδασκαλία. Ὁ σκοπὸς τοῦ δόγματος, πού διατυπώνουν οἱ Πατέρες, δέν εἶναι ἡ κατανόησις του, ἀλλά ἡ διὰ τοῦ δόγματος ἔνωσις τοῦ ἀνθρώπου μέ τὸν Θεό»⁵.

Ἡ ἀποδοχὴ λοιπὸν τῆς αἰρέσεως ἀπὸ τὸν Κληρικὸ καταστρέφει τὴν θεραπευτικὴ Ποιμαντικὴ του. «Ὅπως στὸν ἱατρικὸ χῶρο σέ ἓναν κομπογιαννίτη (ψευτογιατρό) δέν εἶναι δυνατόν νά τοῦ ἐπιτραπῆ νά θεραπεύη, ἔτσι καί στὴν Ἐκκλησία δέν εἶναι δυνατόν νά ἐπιτραπῆ σέ ἓναν αἰρετικὸ νά θεραπεύη τίς ψυχές τῶν ἀνθρώπων. Διότι, ἐπειδὴ εἶναι αἰρετικὸς, δέν γνωρίζει, δέν μπορεῖ νά θεραπεύη»⁶. Φυσικά, τό ἴδιο ἰσχύει καί γιὰ ἓνα Κληρικὸ πού δέν δύναται ἢ ἀδιαφορεῖ νά διακρίνει μεταξύ Ὁρθοδοξίας καί αἰρέσεως, δηλ. πνευματικῆς «ἱατρικῆς καί κομπογιαννιτισμοῦ», διότι εἶναι ἀπλῶς ζήτημα χρόνου καί μεθοδείας τῶν πονηρῶν πνευμάτων νά πέσει σέ πλάνη κι αὐτὸς καί τὰ πνευματικο-παῖδια του. Λέγει ὁ Ἅγιος Ἰγνάτιος ὁ Μπριαντιανίνωφ «Μέ τὴν ἀποδοχὴ ψευδοδιδασκαλιῶν (δηλ. ἐσφαλμένων σκέψεων γιὰ τό Θεό), μέ τὴν παραμόρφωση τῆς δογματικῆς καί ἠθικῆς διδασκαλίας, πού μᾶς ἀποκάλυψε ὁ ἴδιος ὁ Θεός, συντελεῖται-χάρις στὴν ἐπίδραση καί παρέμβαση τῶν ψευδοδιδασκαλιῶν-ἡ φθορά τοῦ πνεύματος. Καί ἔτσι ὁ ἄνθρωπος καταντᾶει νιὸς τοῦ διαβόλου»⁷.

Ἄν λοιπὸν ἡ σχέση Πνευματικοῦ-Ἐξομολόγου καί πιστοῦ, ἀποσκοπεῖ στό νά εἰκονίσει πραγματικῶς τὴν σχέση Χριστοῦ-πιστοῦ, ὅπως λέγει σχετικῶς καί ἡ «Κλίμαξ» τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Σιναῖτου («Μὴ τό θεωρήσης ἀνάξιο νά ἐξομολογηθῆς τίς ἁμαρτίες σου στὸν βοηθό σου, [στὸν Γέροντά σου δηλαδή], μέ ταπείνωση καί συντριβὴ ὡσάν στὸν ἴδιον τὸν Θεόν»)⁸, τότε ἡ διάρρηξη τῆς σχέσεως

τοῦ Πνευματικοῦ μέ τόν Χριστό λόγω τῆς αἰρέσεως τοῦ Πνευματικοῦ, ὑποχρεώνει τόν πιστό εἴτε **νά βρῆ ἄλλον Πνευματικόν**, ὀρθοφρονοῦντα, εἴτε - ἂν νομίζει ὁ πιστός ὅτι ὑπάρχει ἀκόμη ἐλπίδα διορθώσεως τοῦ Πνευματικοῦ του - **τοῦλάχιστον νά μή ὑπακούει στίς περὶ Πίστεως ἐσφαλμένες τοποθετήσεις καί συμβουλές** τοῦ Πνευματικοῦ. Κατά τόν Ἅγιον Γρηγόριον Νύσσης, ὁποῖος «**αἰρετίζει**» (ἀναπτύσσει αἰρετικό φρόνημα) ἀποκόπτεται ἀπό τή μυστική κεφαλή τῆς Ἐκκλησίας, τόν Χριστό «*ὅπωςδῆποτε αὐτός πού ἀποκόπηκε ἀπό τήν σώζουσα Πίστη εἶναι ἀκέφαλος, ὅπως ὁ Γολιάθ μέ τό ἴδιο του τό ξίφος, τό ὁποῖο ἀκόνισε κατά τῆς ἀληθείας, χωριζόμενος ἀπό τήν ἀληθινή Κεφαλή*»⁹. Πῶς ἕνας τέτοιος Πνευματικός θά διδάξῃ σέ ἄλλους τή σωτηρία;

Μή λησμονοῦμε ὅτι ἡ μετάδοση τῆς Ὁρθοδοξίας εἶναι ὁ πρώτιστος σκοπός ἑνός Γέροντος, κατά τήν Κλίμακα τοῦ Ὁσίου Ἰωάννου, καθώς λέγει στίς προτροπές του πρὸς τόν Ποιμένα: «*Τήν ἀκεραία πίστη καί τά εὐσεβῆ δόγματα ἅς ἀφήσῃς πρὶν ἀπό ὅλα σάν κληρονομία στά τέκνα σου, ὥστε ὄχι μόνο τά τέκνα σου, ἀλλά καί τούς ἐγγονούς σου νά ὀδηγήσῃς στόν Κύριον διὰ τῆς ὁδοῦ τῆς Ὁρθοδοξίας*»¹⁰.

Ἄν ὁ αἰρετίζων Πνευματικός ἀποδιώξῃ τότε τόν ὀρθοφρονοῦντα πιστό, εἶναι εὐλόγο, ὅτι ἡ εὐθύνη πίπτει στόν κακῶς φρονοῦντα Γέροντα καί Πνευματικό, διότι ἡ Ἐκκλησία μᾶς διδάσκει ὅτι ἡ ὑπακοή μας στούς Γέροντες πρέπει νά ἀποσκοπεῖ στόν Χριστό.

3. Απαγορεύεται ἡ ἀδιαφορία ἢ ἡ σιωπή περὶ τῶν αἰρέσεων ἐκ μέρους τοῦ Πνευματικοῦ

Εἶναι λοιπόν εὐνόητο, βάσει τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐμπειρίας καί τῶν παραπάνω γραφομένων, ὅτι ὁ κίνδυνος τῆς αἰρέσεως δέν ἐλλοχεύει μόνο στήν πλήρη καί ἐπίσημη ἀποδοχή τῶν αἰρετικῶν δογμάτων ἀπό κάποιον Πνευματικό (ὅπως καί ἀπό κάποιον Ἐπίσκοπο), ἀλλ' ἐπίσης **(α)** στήν ἔναντι τῆς αἰρέσεως ἀδιαφορία (τό ὁποῖον εἶναι ἀμάρτημα ὡς **πλημμέλημα**) καί **(β)** στήν ἀποτροπή τῆς ἀντιδράσεως κατά τῆς αἰρέσεως (λ.χ. τά γνωστά ἀπαράδεκτα «*μή μιλάτε γιά θέματα Πίστεως*», «*μή μιλάτε γιά τούς Ἀντιχριστούς, ἀλλά γιά τόν Χριστό*» τό ὁποῖον εἶναι ἡ γνωστή στήν ἐκκλησιαστική ἱστορία θέση τῶν χλιαρῶν-ἀδιαφόρων ἢ πταιόντων ἡγετῶν). Ἐντελῶς παρενθετικῶς ἀναφέρουμε, ὅτι εἶναι **ἐντολή τῶν Πατέρων**

νά προετοιμάζουμε τά πνευματικά μας παιδιά καί γιά τήν ἔλευση καί τοῦ Ἀντιχρίστου¹¹.

Ἀναντίρρητα ἡ Παλαιά Διαθήκη κατακρίνει τούς ποιμένες τοῦ παλαιοῦ Ἰσραήλ οἱ ὅποιοι ἀδιαφοροῦσαν γιά τήν προστασία τοῦ ποιμνίου τους. Λέγεται χαρακτηριστικῶς διά τοῦ στόματος τοῦ Προφήτη Ἰεζεκιήλ: «*Zō ἐγώ, λέγει Κύριος, ἀντί νά γίνουν τά πρόβατά μου ἔρμια κλοπῆς καί τροφή γιά ὅλα τά θηρία τῆς πεδιάδος, ἐπειδή δέν ὑπάρχουν ποιμένες καί δέν ἀνεζήτησαν οἱ ποιμένες τά πρόβατά μου, καί οἱ ποιμένες ἐβόσκησαν τούς ἑαυτούς τους, καί δέν ἐβόσκησαν τά πρόβατά μου, ἀντί τούτου, ποιμένες, τάδε λέγει Κύριος : Ἰδού, ἐγώ θά ἐπισκεφθῶ τούς ποιμένες καί θά ζητήσω τά πρόβατά μου ἀπό τά χέρια τους καί θά τούς ἀποδιώξω νά μή ποιμαίνουν τά πρόβατά μου καί δέν θά τά βοσκῆσουν πλέον οἱ ποιμένες*»¹².

Πολύ περισσότερο ὁ Χριστός στήν Καινή Διαθήκη ἐπικρίνει τούς «Ἀγγέλους», δηλαδή τούς προεστῶτες Ἐπισκόπους, τῆς Περγάμου καί τῶν Θυατείρων, διότι ἐνῶ ἡ ἀναστροφή τους γενικῶς εἶναι ἐπαινετή, μολαταῦτα ἀφίνουν τούς αἰρετικούς Νικολαΐτας καί ψευδοπροφήτας (τήν «Ἰεζάβελ») νά βλάψουν τό ποιμνιόν τους· «*Ἀλλά ἔχω κατά σου ὀλίγα, ὅτι ἀφεῖς τήν γυναῖκά σου Ἰεζάβελ, ἣ λέγει ἑαυτήν προφήτιν, καί διδάσκει καί πλανᾷ τούς ἐμούς δούλους πορνεῦσαι καί φαγεῖν εἰδωλόθυτα*»¹³. Ἀντιθέτως, ἐπαινεῖ τόν πταιστή - σέ μερικά θέματα - «Ἀγγελον» τῆς ἐφέσου, διότι διακρίνει τούς ψευδοπροφήτας καί μισεῖ τά ἔργα τῶν αἰρετικῶν Νικολαϊτῶν «*Ἀλλά τοῦτο ἔχεις, ὅτι μισεῖς τά ἔργα τῶν Νικολαϊτῶν, ἃ καγώ μισῶ*»¹⁴.

Οἱ Ἅγιοι Πατέρες στήν πράξη κατέκριναν καί παρέκαμπταν τήν πρακτική τῶν Αὐτοκρατόρων νά ἐπιβάλλουν ἀπαγορεύσεις στίς συζητήσεις γιά θέματα Πίστεως, μέ σκοπό νά διατηρήσουν οἱ Αὐτοκράτορες τήν πολιτική εἰρήνη καί ἐνότητα τῆς Αὐτοκρατορίας μεταξύ Ὁρθοδόξων καί αἰρετικῶν. Διαλεγόμενος ὁ Ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής μέ τόν αἰρετικό Μονοθελήτη Πατριάρχη ΚΠόλεως Πύρρο σχετικά μέ τό χριστολογικό θέμα, ἀνατρέπει τήν ἔξωθεν ἐπιβαλλομένη αὐτή σιωπή στά θέματα Πίστεως· λέγει ἀπαντώντας στόν Πύρρο· «*Τί λοιπόν; Ἐπειδή ὁ Θεός, χάρι στήν πρόθεσή μας πού τήν προγνώριζε, μᾶς ἐκάλεσε στήν ἐπίγνωση τῆς ἀληθείας Του, δέν πρέπει αὐτά [τά ἐσφαλμένα] πού λέχθηκαν πρός κάποιους σχετικά μέ τοῦτο ἐγγράφως ἢ ἀγράφως νά τά βασανίσουμε, χάριν ἐκείνων πού, καθῶς συμβαίνει, τά συναντοῦν χωρίς προσοχή ἢ κι ὅταν τά συναντοῦν εἶναι πιό εὐχερεῖς [στό νά σφάλουν;] ΠΥΡΡΟΣ: Ἄν σέ τοῦτο*

ἀποβλέπει ἡ ἐξέταση, εἶναι ἀναγκαῖο. Διότι τό νά φροντίσει κανείς γιά τήν ἀσφάλεια τῶν πιό ἀθῶων, εἶναι μίμηση τῆς θείας φιλαθρωπίας»¹⁵. Ἡ στάση αὐτή τοῦ Ἁγίου Μαξίμου ἐρμηνεύεται ὡς ἀντίθεση στήν πολιτική αὐτή τῆς ἐπιβεβλημένης σιωπῆς γιά χριστολογικά θέματα, τήν ὁποία ἐπέβαλε τό διάταγμα «Τύπος» (648 μ.Χ.) τοῦ μονοθελήτου Αὐτοκράτορος Κώνσταντος Β'¹⁶.

Συνεπῶς, ἀπαγορεύεται ἡ σιωπή γιά θέματα Πίστεως, ὅταν κινδυνεύουν ψυχές ἀπό τίς αἰρέσεις.

Νά εἰποῦμε σχετικῶς μερικά ἀπλᾶ παραδείγματα:

(α) Στίς μέρες μας διαπιστώνεται μιά ἀναβίωση τοῦ ὠριγενισμοῦ, ἓνας κρυπτός **νεο-ωριγενισμός**, ὑπό τή μορφή τῆς ἀκαδημαϊκῆς ἀθωώσεως τοῦ αἰρετικοῦ θεολόγου Ὠριγένους γιά τίς πλάνες του (3^{ος} μ.Χ. αἰ.). Σύμφωνα μέ αὐτή τή διδασκαλία, ὁ Ὠριγένης δῆθεν δέν ἦταν πράγματι αἰρετικός, διότι, ἂν ἦταν ἔτσι, ἡ Ἐκκλησία θά τόν εἶχε καταδικάσει ἐν ζωῇ καί ὄχι μετὰ θάνατον. Ἡ καταδίκη του στήν Ἁγία Ε' Οἰκουμενική Σύνοδο (553 μ.Χ.) ὀφείλεται δῆθεν κυρίως στήν προσπάθεια τῆς «ἐκκλησιαστικῆς διπλωματίας» νά κατευνάσῃ τά πνεύματα τῶν ἰσχυρῶν ἀντι-ωριγενιστῶν θεολόγων καί νά ἐπαναφέρει τήν εἰρήνη στήν Ἐκκλησία, ἰδιαίτερος στήν Ἁγία Γῆ, ὅπου ἀπό τόν θάνατο τοῦ Ἁγίου Σάββα καί ἐξῆς (532 μ.Χ.) ἡ θεολογική καί γενικότερη διαμάχη μεταξύ ὠριγενιστῶν καί Ὁρθοδόξων εἶχε λάβει ὀξύτατη μορφή. Σ' αὐτή τή νεο-ωριγενιστική διδασκαλία, ἡ ὁποία ἔχει εἰσδύσει σέ πολλά θεολογικά ἀκαδημαϊκά συγγράμματα, κυρίως ὅμως στήν προφορική διδασκαλία ἀκαδημαϊκῶν θεολόγων, προστίθεται καί ἡ παρουσίαση τῆς ὠριγενικῆς πλάνης γιά τήν ἀποκατάσταση τῶν πάντων ὡς «**θεολογούμενου**» (δηλ. **θεολογικῶς ἀδιευκρινίστου ἀκόμη ζητήματος**). Οἱ Ἅγιοι Πατέρες καθαρῶς μᾶς προειδοποίησαν νά μή ἀποδεχθοῦμε τήν πλάνη αὐτή τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν πάντων (ὅτι δηλ. ἡ κόλασις τῶν δαιμόνων καί τῶν ἀμετανοήτων ἀμαρτωλῶν κάποια στιγμή θά ἔχει τέλος), διότι τοῦτο θά μᾶς ρίψει ὀλότελα στήν ἀμαρτία, ἀφοῦ ἡ κόλαση **δῆθεν** δέν εἶναι αἰώνια καί ἔτσι δῆθεν δέν χρειάζεται νά τή φοβόμαστε. Λέγει ἀντιθέτως καί χαρακτηριστικῶς ὁ Ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος : «Ἄς προσέξωμε ὅλοι, καί ἰδιαίτερα ὅσοι ἐγνωρίσαμε πτώσεις, νά μή προσβληθῇ ἡ καρδιά μας ἀπό τήν νόσο τοῦ ἀσεβοῦς Ὠριγένους. Διότι ἡ βδελυκτὴ αὐτὴ νόσος προβάλλοντας τήν φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ γίνεται εὐπρόσδεκτη στοὺς φιληδόνους»¹⁷.

Τούτο είναι χαρακτηριστικό παράδειγμα για τό πῶς μιά λανθάνουσα αἵρεση στό ἐκκλησιαστικό σῶμα καταστρέφει ψυχές.

(β) Τό γνωστό βιβλίο «*Ἡ μίμησις τοῦ Χριστοῦ*», ἔργο τοῦ Λατίνου Μοναχοῦ Θωμᾶ ἐκ Κέμπτης, προβάλλεται ἀκόμη καί τώρα στήν Ἑλλάδα ὡς ψυχωφελές ἀνάγνωσμα γιά πολλούς πιστούς, τό ὁποῖο μάλιστα κάποτε ἔφθασε διεθνῶς καί τή δεύτερη θέση κυκλοφορίας μετά τήν Ἀγία Γραφή.

Ἴδού, ὅμως, πῶς κρίνει τήν πνευματικότητα τοῦ βιβλίου τούτου ὁ Ἅγιος Ἰγνάτιος Μπριαντιανίνωφ: «Καί κλασσικό παράδειγμα ἀσκητικοῦ βιβλίου, πού ἐγράφη ἀπό συγγραφέα πού βρισκόταν στήν κατάσταση τῆς πλάνης πού ὀνομάζεται “ἀπόνοια” μπορούμε νά θεωρήσωμε τήν “Μίμηση τοῦ Χριστοῦ” τοῦ Θωμᾶ Κεμπισίου. Αποπνέει μιά λεπτή φιληδονία καί ὑψηλοφροσύνη, πού σέ ἀνθρώπους γεμάτους πάθη καί τυφλωμένους ἀπό αὐτά, προκαλοῦν ἕναν ἡδονισμό, πού αὐτοί τόν θεωροῦν “πρόγευση τῆς θείας χάριτος”. Οἱ ταλαίπωροι! Οἱ ἐσκοτισμένοι! [...] Σέ μιά ἀνάλογη μέ τόν Μαλπᾶ τρομερή δαιμονική πλάνη στήν ἀσκητική τους ζωή κατήντησαν οἱ Φραγκίσκος τῆς Ἀσσίζης, Ἰγνάτιος Λογιόλας καί πολλοί ἄλλοι ἀσκητές τῶν Λατίνων, πού ἐκεῖνοι τούς θεωροῦν ἁγίους τους»¹⁸.

Ἄν σέ χώρα ὀρθόδοξη, τέτοιο σύγγραμμα τῆς λατινικῆς πνευματικότητος ἔφθασε ἤδη σέ τόσο ἐπικίνδυνο σημεῖο ἀποδοχῆς καί διαδόσεως, λόγῳ τῆς ἀγνοίας ἢ ἀμελείας τῶν Πνευματικῶν πατέρων, πόσω μᾶλλον θά ἐμπλησθοῦν οἱ ὀρθόδοξες χῶρες ἀπό τέτοια αἰρετική πνευματικότητα, ἂν δέν ὀμιλοῦμε φανερώς ἐναντίον τῶν κινδύνων τῆς δυτικῆς αἰρετικῆς, νοησιαρχικῆς καί συναισθηματικῆς πνευματικότητος;

4. Τί λέγει ἡ Ἀγία Γραφή γιά τήν ἀξιέπαινη ἀπειθεία

Ἡ σαφῆς ἐπισήμανση τοῦ Αποστόλου Παύλου πρὸς τοὺς Γαλάτας (Γαλ. 1, 8.9), καί μάλιστα δύο φορές μέ ἐπίταση («ὡς προειρήκαμεν, καί ἄρτι πάλιν λέγω») νά μή δεχθοῦν καμμία καινοτομία τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος, ἀκόμη κι ἂν προέρχεται ἀπό ἄγγελον ἐξ οὐρανοῦ ἢ ἀπό τοὺς ἰδίους τοὺς Αποστόλους, φανερά καταργεῖ κάθε ἔννοια «**Πρωτείου**» τῶν μεμονωμένων προσώπων ἐναντι τῆς Παραδόσεως μέσα στήν Ἐκκλησία (ἀφοῦ οὔτε

οί ἴδιοι οἱ Απόστολοι δέν μποροῦν ὑστερογενῶς νά ἀλλάξουν τό *Εὐαγγέλιόν* τους, ἐπειδή εἶναι «*ἄνωθεν*»), ἀλλά καί ἐπιπλέον ἀρκεῖ ἀπό μόνη της νά μᾶς καθοδηγήσει στό τί γίνεται ὅταν φαινόμαστε ὑποχρεωμένοι νά κάνουμε ὑπακοή ἐναντίον τῆς Πίστεως τῆς Ἐκκλησίας: ἀπομακρύνουμε ὅποιον ἀλλοιώνει τό ἀρχαῖο εὐαγγελικό κήρυγμα («*ἀνάθεμα ἔστω*»).

Σχετικῶς μέ ἓνα ἄλλο χωρίο, τό «*Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καί ὑπέικετε· αὐτοί γάρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπέρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν ὡς λόγον ἀποδώσοντες*» (Εβρ. 13, 17) σημειώνουμε ἐδῶ καί τό ἐξῆς ἀξιοπρόσεκτο· ἡ αἰτιολογία τῆς ὑπακοῆς στούς «*ἡγουμένους*», δηλ. τούς προεστῶτες, εἶναι ὅτι αὐτοί «*ἀγρυπνοῦσιν ὑπέρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν*»· ἡ ὑπακοή δέν εἶναι ἀπροϋπόθετη. Ἄν, βάσει τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐμπειρίας διαπιστώνεται, ὅτι αὐτοί ὀλιγοροῦν, ἀδιαφοροῦν, γιά τίς ψυχές καί ἀμελοῦν γιά τούς πνευματικούς κινδύνους καί πρωτίστως τήν αἵρεση, τότε αἴρεται, καταργεῖται τό καθῆκον τῆς ὑπακοῆς σέ αὐτούς.

Ὅπως ἔχει λεχθῆ σχετικῶς «*Ἡ Ἁγία Γραφή ἐν πρώτοις κάνει διάκριση μεταξύ καλῶν καί κακῶν ποιμένων, ἀληθινῶν καί γνησίων ποιμένων, διδασκάλων, προφητῶν ἀπό τή μιᾶ πλευρά καί ψευδοποιμένων, ψευδοδιδασκάλων καί ψευδοπροφητῶν ἀπό τήν ἄλλη [...] οἱ πιστοί ἔχουν εὐθύνη γιά τό ἂν θά ἀκολουθήσουν τούς κακοῦς ποιμένες, [...] ἡ ὑπακοή δέν εἶναι ἀδιάκριτη, ἀλλά διακριτική*»¹⁹.

5. Ὁ Μοναχός πρέπει νά φεύγει ἀπό τήν ὑπακοή σέ αἰρετικό Ἡγούμενο, σύμφωνα μέ τούς ἱερούς Κανόνες

Ὁ Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης διευκρινίζοντας στό «*Πηδάλιον*», τή σπουδαία καί ἔγκριτη αὐτή συλλογή του τῶν ἱερῶν Κανόνων, γιά πόσες αἰτίες μπορεῖ νά αναχωρήσει ὁ Μοναχός ἀπό τό Μοναστήρι του ἀπαριθμοῖ ἀνάμεσα σ' αὐτές τό ἂν ὁ Ἡγούμενος εἶναι αἰρετικός καί συνεχίζει παραπέμποντας στόν Μέγα Βασίλειο. «*Ὁ δέ Μέγας Βασίλειος (ὄροι κατὰ πλάτος ΛΣ')* διά μίαν αἰτίαν μόνον συγχωρεῖ νά αναχωρή τινες ἀπό τό Μοναστήριόν του, ἤτοι ἐάν ἔχη βλάβην ψυχικήν, τήν ὁποῖαν, λέγει, πρέπει πρῶτον νά τήν φανερώνη εἰς τούς ἔχοντας δύναμιν νά τήν διορθώσουν, καί ἂν δέν τήν διορθώσουν, τότε νά χωρίζεται, ὄχι πλέον ὡς ἀν ἀδελφούς, ἀλλά ὡς ἀν ἀπό ξένους» καί τά ἐπίλοιπα ἐνδιαφέροντα καί ψυχωφελεῖ²⁰.

Εἶναι φανερό καί ἐδῶ, ὅτι ἂν εἶναι ὁ Γέροντας-Πνευματικός αἰρετικός (ἢ ἂν εἶναι φιλο-αιρετικός καί αναλόγως τοῦ βαθμοῦ πού τείνει πρὸς τὴν αἵρεση), ὄχι μόνον ὑπακοή δέν ὀφείλεται σ' αὐτόν, ἀλλ' ἐπιβάλλεται καί απομάκρυνση.

6. Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος συνιστᾷ ἀνυπακοή στους κακοδόξους ἐκκλησιαστικούς ἡγέτες

Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ὁ ὁποῖος θεωρεῖται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία μας «θεόπνευστον ὄργανον καί δογμάτων πέλαγος ἀνεξάντλητον»²¹, ἐρμηνεύοντας τὴν ἀποστολική ἐντολή περὶ ὑπακοῆς καί εὐπειθείας πρὸς τοὺς Προεστῶτες, τοὺς Ἡγουμένους, «*πειθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καί ὑπέικετε*» (Εβρ. 13, 17) διευκρινίζει: «Ἄλλ' ἴσως θά μᾶς εἰπῆ κάποιος, ὅτι ὑπάρχει καί τρίτο κακό [ἐκτός ἀπὸ τὴν ἀναρχία καί τὴν ἀπειθαρχία], ὅταν ὁ ἄρχοντας [τῆς Ἐκκλησίας] εἶναι κακός. Τό γνωρίζω καί ἐγώ, καί δέν εἶναι μικρό τό κακό τοῦτο, ἀλλά καί πολύ χειρότερο ἀπὸ τὴν ἀναρχία: διότι εἶναι καλύτερο νά μὴ καθοδηγεῖσαι ἀπὸ κανένα, παρά νά καθοδηγεῖσαι ἀπὸ κάποιον κακόν. Διότι ὁ μὲν πολλές φορές σώθηκε, καί πολλές φορές ἐκινδύνευσε, ἀλλά αὐτός ὅπωςδήποτε θά κινδυνεύσει, ὀδηγούμενος πρὸς βάραθρα. Πῶς λοιπόν λέγει “*Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καί ὑπέικετε;*” Αφοῦ πῶς πάνω εἶπε “*τῶν ὁποίων βλέποντες τὴν ἐκβαση τῆς ζωῆς, μιμεῖσθε τὴν πίστη τους*” τότε εἶπε “*Πειθαρχεῖτε στους ἡγουμένους σας καί ὑπακούετε*”. Τί γίνεται λοιπόν, λέγει, ὅταν εἶναι πονηρός καί δέν πειθαρχοῦμε; **Πονηρός, πῶς τό ἐννοεῖς; Ἄν ἐξ αἰτίας τῆς πίστεως, ἀπόφευγε καί παράτησέ τον, ὄχι μόνον ἂν εἶναι ἄνθρωπος, ἀλλά κι ἂν εἶναι ἄγγελος πού κατέρχεται ἐξ οὐρανοῦ [Γαλ. 1, 8] Ἄν ἐξ αἰτίας τῆς ζωῆς του, μὴ ἀσχολεῖσαι [...]** Ἀλλά μὴ προσέχετε στή ζωή, ἀλλά στά λόγια τους: διότι ἐξ αἰτίας τῶν ἡθῶν δέν θά ἠμποροῦσε κανεὶς ποτέ νά βλαβτεῖ. Γιατί; Διότι εἶναι φανερά σέ ὅλους, καί ὁ ἴδιος, ἀκόμη κι ἂν εἶναι πονηρός μύριες φορές, ποτέ δέν θά διδάξει πονηρά. **Ἀλλά ὅταν εἶναι στήν πίστη [πονηρός] οὔτε εἶναι φανερό σέ ὅλους, κι ὁ πονηρός δέν θά σταματήσει νά διδάσκει. Διότι καί τό “Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε” εἶναι γιά τόν βίον καί ὄχι γιά τὴν πίστη**»²².

7. Ἡ «Κλίμαξ» διευκρινίζει ὅτι ὁ ταπεινός Μοναχός ἀντιλέγει στους Προεστῶτες, ἐάν πρόκειται περὶ Πίστεως

Στό ἔργο «Κλίμαξ» τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Σιναΐτου, τό ὑψιστό πνευματικό σύγγραμμα τό ὁποῖον χαρακτηρίζεται ὡς «ἀριστοῦργημα τοῦ ἀνατολικοῦ ἀσκητισμοῦ», καί στής ὁποίας «τήν ἀρετολογία κατέχει θεμελιώδη θέσι ἢ ὑπακοή»²³, διευκρινίζεται ὅτι μᾶς ἐπιτρέπονται καί ἐξαιρέσεις. Λέγει χαρακτηριστικῶς ὁ Ὅσιος Ἰωάννης περί τῆς ἀρετῆς τῆς ταπεινώσεως: «Δέν συναντᾶς σέ ὅποιον συνδέεται μέ αὐτήν μῖσος οὔτε κάποια μορφή ἀντιλογίας οὔτε καμμία ὀσμὴ ἀπειθαρχίας, ἐκτός ἂν τυχόν πρόκειται γιά θέματα Πίστεως»²⁴.

8. Τό ἔμπρακτο ὑπόδειγμα τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Δεκαπολίτου

Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Δεκαπολίτης, ἑορταζόμενος στίς 20 Νοεμβρίου, ὁ ὁποῖος διέλαμψε τό δεύτερο ἥμισυ τοῦ 8^{ου} αἰ. στή Δεκάπολη τῆς Ἰσαυρίας, διακρίθηκε ὡς ἔφηβος καί ἀργότερα ὡς νέος Μοναχός γιά τήν ἐλεημοσύνη, τό ἀνεπιτήδευτον, τήν ὑπακοή, τήν ταπείνωση καί πραότητά του. Ὁ Βίος τοῦ Ἁγίου μᾶς διηγεῖται, ὅτι ἡ μητέρα τοῦ Ἁγίου, χωρίς νά τόν ἀποτρέψει ἀπό τή μοναχική ὁδό, τόν ἔπεισε ὥστόσο νά ἐνταχθεῖ σέ ἄλλο Μοναστήρι, στό ὁποῖο εὐρισκόταν καί ὁ ἄλλος ἀδελφός του γιά νά ἀγωνίζονται ἐκεῖ μαζί, ὥστε νά ἔχει ὁ ἕνας τόν ἄλλο παραμυθία καί βοήθεια.

Ἡ συνέχεια τοῦ Βίου μᾶς διηγεῖται, πῶς ἀντιμετώπισε ὁ Ἅγιος Γρηγόριος τό γεγονός ὅτι ὁ Ἡγούμενος τοῦ Μοναστηρίου ἐκείνου ἀποδείχθηκε αἰρετικός: «Διά νά κάμη λοιπόν τό θέλημα τῆς μητρός του ὁ Γρηγόριος ἐπῆγεν εἰς ἐκεῖνο τό Μοναστήριον, τοῦ ὁποίου ὁ Καθηγούμενος ἦτο αἰρετικός ὁ ἄθλιος καί ὁπόταν τό ἠννόησεν ὁ Ἅγιος, δέν τό ὑπέμεινεν, ὡς ζηλωτής τῆς εὐσεβείας θερμότατος, ἀλλά τόν ἤλεγξε παρρησίᾳ ἔμπροσθεν ὅλης τῆς ἀδελφότητος, ἐκεῖνος δέ θυμωθεῖς ἔδειρε δυνατά τόν Ἅγιον, ὁ ὁποῖος ἔφυγε καθῶς ἦτο μέ τάς πληγᾶς καί ἐπῆγεν αἱματωμένος εἰς ἕτερον Μοναστήριον, εἰς τό ὁποῖον ἦτο συγγενῆς τῆς μητρός του Ἡγούμενος, Συμεών ὀνομαζόμενος, ὅστις ἦτο καί Ἀρχιμανδρίτης εἰς ὅλα τά Μοναστήρια τῆς Δεκαπόλεως»²⁵.

9. Ἡ διδασκαλία τοῦ Ἁγίου Συμεών τοῦ Νέου Θεολόγου

Ὁ θαυμαστός Ἅγιος Συμεών ὁ Νέος Θεολόγος, περὶ τοῦ ὁποίου δέν μποροῦμε ἐδῶ νά εἰποῦμε ὅσα θά ἔπρεπε, μᾶς κατέλιπε θαυμάσιες διδαχές καί ἔνθεες ἐμπειρίες τοῦ θείου του ἔρωτος, ἀλλά καί διδασκαλία ἐλεγκτική γιά τήν κατάσταση τοῦ κλήρου τῆς ἐποχῆς του. Θεωρεῖται, ὅτι ὁ Ἅγιος Συμεών ἔκανε μιάν σημαντική πνευματική ἐπανάσταση. Γράφει χαρακτηριστικῶς ὁ π. Ἰωάννης Ρωμανίδης «... ἦλθε ἐποχή κατά τήν ὁποία ἐχειροτονοῦντο ὡς κληρικοί ἄνθρωποι, πού στήν ἀρχαία Ἐκκλησία θά ἐθεωροῦντο ὡς λαϊκοί [...] Δέν εἶχαν δηλαδή τίς πνευματικές προϋποθέσεις τῆς ἱερωσύνης. Ἐναντίον αὐτῆς τῆς ἀνωμάλου καταστάσεως ἐπανεστάτησε ὁ ἅγιος Συμεών ὁ Νέος Θεολόγος μέ τόσο μεγάλη ἐπιτυχία, ὥστε ἡ Ἐκκλησία τόν ὠνόμασε Νέο Θεολόγο. Ἀπό τήν ἐποχή του μέχρι τήν ἐποχή τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἔγινε μία μεγάλη διαμάχη μέσα στήν Ἐκκλησία, ὅσον ἀφορᾷ στά προσόντα ἐκλογῆς τῶν ἐπισκόπων. Ἐξ αἰτίας αὐτῆς τῆς Ἡσυχαστικῆς ἔριδος, ὅπως ὀνομάσθηκε, κατά τήν ὁποία ἐπεκράτησε τελικά ἡ γραμμή τοῦ ἁγίου Συμεών τοῦ Νέου Θεολόγου, καθιερώθηκε οἱ ἐπίσκοποι τῆς Ἐκκλησίας νά λαμβάνονται ἀπό τοὺς μοναχοὺς τῆς Ἡσυχαστικῆς παραδόσεως, τῆς καθάρσεως, τοῦ φωτισμοῦ καί τῆς θεώσεως»²⁶.

Ὁ Ἅγιος Συμεών λοιπόν, τέτοιου πνευματικοῦ μεγέθους Ἅγιος, ὥστε νά κατέχει τρίτος τήν προσωνυμία τοῦ Θεολόγου, καί μέ τόσο σημαντική συμβολή στήν ἀσκητική διδασκαλία, κατέλιπε καί μία σημαντική γιά τήν περίπτωσή μας διδαχή, χαρακτηριστική γιά τό θέμα μας: «Μέ προσευχές καί δάκρυα ἰκέτευσε τόν Θεόν νά σοῦ στείλει ὁδηγό ἀπαθῆ καί ἅγιο. Ἐρεῦνα δέ καί ὁ ἴδιος τίς θεῖες Γραφές καί κυρίως τίς πρακτικές συγγραφές τῶν Ἁγίων Πατέρων· ὥστε σέ αὐτές ἀντιπαραθέτοντας τά διδάγματα καί ἔργα τοῦ διδασκάλου καί Προεστῶτος σου νά μπορεῖς νά τά βλέπεις καί νά τά κατανοεῖς. Καί ὅσα μὲν συμφωνοῦν πρός τίς Γραφές, νά τά ἐγκολπώνεσαι καί νά τά κατακρατεῖς στή διάνοια, τά δέ νόθα καί ἀλλότρια νά τά διακρίνεις καί ἀποδιώκεις, γιά νά μή πλανηθεῖς. Διότι, γνώριζε, ὅτι πολλοί πλάνοι καί ψευδοδιδάσκαλοι ἔχουν γίνει αὐτές τίς ἡμέρες»²⁷.

Μιά ἀκόμη παρόμοια διδασκαλία διέσωσε στό **Βίο** (τή βιογραφία) τοῦ Ἁγίου Συμεών ὁ Ἅγιος Νικήτας ὁ Στηθαῖος, μαθητής του· ὀλίγον πρό τοῦ θανάτου του ὁ Ἅγιος Συμεών παρότρυνε τοὺς μαθητές του νά ὑπακούουν ἐπακριβῶς στόν διάδοχο Ἡγούμενό τους, τόν Ἀρσένιο, ἀλλά μέ κάποια ἐνδεχόμενη ἐξαιρέση: «Νά μή δυσαρεστῆσθε μέ τά ὑπ' αὐτοῦ λεγόμενα καί πραττόμενα, ἀλλ' ἀκόμη

κι ἂν εἶναι ἀντίθετα πρὸς τίς γνῶμες τῶν Πατέρων, νά ὑποκλίνετε σ' αὐτόν τίς κεφαλές σας ἐπὶ τοῦ παρόντος. Ἐπειτα, ὅσοι τυχόν ἀπὸ σᾶς ὑπερτεροῦν τῶν λοιπῶν σέ χρόνια καί βίον καί λόγο, ἄς τοῦ γνωστοποιήσουν ἰδιαίτερος τόν λόγο τοῦ κωλύματος πρὸς ἐφαρμογῆ των, ὅπως διετύπωσε στούς «Ὅρους» ὁ Μέγας Βασίλειος^{27α}. Χάριν τοῦ Κυρίου ὑπομείνατέ τον σέ ὥρες ἐρεθισμοῦ καί πικρίας, χωρίς ν' ἀντιλέγετε ἢ ἀνθίστασθε σ' αὐτόν· διότι ὁ ἀντιλέγων ἢ ἀνθιστάμενος σ' αὐτόν ἀνθίσταται στήν ἐξουσία τοῦ Θεοῦ, ὅπως λέγει ὁ Παῦλος (Ρωμ. 13, 2). Πραγματικά, σέ θέματα πού δέν σημειώνεται παράβασις ἐντολῆς Θεοῦ ἢ ἀποστολικῶν Κανόνων καί διατάξεων, ὀφείλετε νά ὑπακούετε καθ' ὅλα καί νά πείθεσθε σ' αὐτόν ὡσάν στόν Κύριον. **Σέ ὅσα δέ κινδυνεύουν τό Εὐαγγέλιο τοῦ Χριστοῦ καί οἱ νόμοι τῆς Ἐκκλησίας του, ὄχι μόνο σ' αὐτόν δέν πρέπει νά πείθεσθε ὅταν παραινῇ καί σᾶς διατάσῃ, ἀλλ' οὔτε σέ ἄγγελο πού μόλις ἦλθε ἀπό τόν οὐρανό καί εὐαγγελίζεται σέ σᾶς διαφορετικά ἀπ' ὅτι εὐαγγελίσθησαν οἱ αὐτόπτες τοῦ Λόγου»²⁸.**

10. Ὁ Ἅγιος Ἰγνάτιος Μπριαντιανίνωφ ὑπέρ τῆς προσεκτικῆς ὑπακοῆς

Ὁ ἐπιφανής αὐτός Ἅγιος καί θεολόγος τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας τοῦ 19^{ου} αἰ., στόν ὁποῖον ἤδη προαναφερθήκαμε, ἀφιερώνει ἕνα ὀλόκληρο κεφάλαιο τοῦ πολυτίμου βιβλίου του «Προσφορά στόν Σύγχρονο Μοναχισμό», στό θέμα τῆς «Ἑπακοῆς σέ Γέροντα». Μεταξύ τῶν πολλῶν ἀναφορῶν σέ Πατέρες, τίς ὁποῖες παραθέτει γιά τό θέμα τῆς **ἀδιακρίτου ὑπακοῆς σέ μή κεκαθαρμένους Πνευματικούς**, κάνει σημαντικές διευκρινίσεις καί παρεμβάσεις: «Ἡ ὑπακοή κάνει τόν ὑποτακτικό ὅμοιο μέ ἐκεῖνον στόν ὁποῖον ὑπακούει. Ἡ Ἁγία Γραφή λέγει: **“Καί ἐγκισσώσωσι τά πρόβατα εἰς τάς ράβδους”**(Γέν. 30, 39). [...] Θά εἰποῦν: Ἡ πίστη τοῦ ὑποτακτικοῦ μπορεῖ νά ἀναπληρώσει τήν ἀνεπάρκεια τοῦ γέροντα; **Λάθος! Ἡ πίστη στήν ἀλήθεια σώζει. Ἡ πίστη στό ψεῦδος καί στήν διαβολική ἀπάτη βλάπτει!** Αὐτό μᾶς τό λέει ὁ Ἀπόστολος. Λέγει γιά αὐτούς πού θεληματικά χάνονται. **“Τήν ἀγάπην τῆς ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τό σωθῆναι αὐτούς· καί διά τοῦτο πέμψει αὐτοῖς ὁ Θεός (θά ἐπιτρέψει ὁ Θεός νά ὑποστοῦν) ἐνέργειαν πλάνης εἰς τό πιστεῦσαι αὐτούς τῷ ψεύδει, ἵνα κριθῶσι πάντες οἱ μή πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ, ἀλλ' εὐδοκήσαντες ἐν τῇ ἀδικίᾳ”**(Β' Θεσ. 2, 10-12) [...]»

Βλέπουμε στους καιρούς μας μιά γενική κατάπτωση τῆς Χριστιανοσύνης [...] Καί εἶναι μεγάλη εὐλογία γιά μᾶς, καί μεγάλη εὐτυχία, ὅτι μᾶς ἐδόθη ἡ δυνατότητα νά τρεφόμεστε μέ τὰ ψυχία πού πέφτουν ἀπό τήν Πνευματική τράπεζα τῶν Πατέρων. Αὐτά τὰ ψυχία δέν ἀποτελοῦν αὐτά καθ' ἑαυτά τήν πιό ἱκανοποιητική τροφή. Ἀλλά μποροῦν, ἂν καί ὄχι χωρίς τήν αἴσθηση στέρησης καί πείνας, νά μᾶς γλυτώσουν ἀπό τόν πνευματικό θάνατο»²⁹.

Αὐτά τὰ «ψυχία» τῶν πατερικῶν διδαχῶν, σάν αὐτές πού παρατέθηκαν, ἄς κρατήσουμε καί ἐμεῖς καλά, γιά νά σωθοῦμε ἀπό τό θεολογικό χάος καί τόν σχετικισμό καί τή συγκατάβαση στήν αἴρεση, μέ ἀταλάντευτη ἀνυπακοή σέ φιλο-αιρετικές ψευδο-υπακοές. Εἶναι φοβερός ὁ λόγος τοῦ Ἁγίου Ἐφραίμ τοῦ Σύρου περὶ τῆς Δευτέρας Παρουσίας τοῦ Κυρίου: «**Ἀλλίμονο σέ ὅσους μολύνουν τήν ἀγία Πίστη μέ αἱρέσεις ἢ συγκαταβαίνουν στους αἱρετικούς**»³⁰. Εἴτε αὐτοί εἶναι λαϊκοί, εἴτε, πολύ περισσότερο, κληρικοί.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1. ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΗΜΟΥ ΑΓΙΟΡΕΙΤΟΥ, *Πηδάλιον*, ἐκδ. Βασ. Ρηγοπούλου, Θεσσαλονίκη 2003, σελ. 488.
2. Μ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, *Ὅροι κατ' ἐπιτομήν* 229, PG 31, 1236A.
3. ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΗΜΟΥ ΤΟΥ ΑΓΙΟΡΕΙΤΟΥ, *Πνευματικά Γυμνάσματα*, Ἐξέτασις Γ' 4, ἐκδ. Β. Ρηγοπούλου, Θεσσαλονίκη 1991⁷, σελ. 320 (καί ὑποσημ.). Τό παράθεμα τοῦ Μ. Βασιλείου εἶναι σέ μεταγλώττιση.
4. ΠΡΩΤΟΠΡ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΡΩΜΑΝΙΔΟΥ, ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ, *Πατερική Θεολογία*, ἐπιμελεία Μον. Δαμασκηνοῦ Ἁγιορείτου, ἐκδ. Παρακαταθήκη, Θεσσαλονίκη 2004, σελ. 176έ.
5. *Αὐτόθι*, σελ. 170έ.
6. *Αὐτόθι*, σελ. 203.
7. ΑΓΙΟΥ ΙΓΝΑΤΙΟΥ ΜΠΡΙΑΝΤΣΙΑΝΙΝΩΦ, *Προσφορά στόν σύγχρονο μοναχισμό*, τόμ. Γ', ἐκδ. Ἱερᾶς Μητροπόλεως Νικοπόλεως, Πρέβεζα 1995, σελ. 203.
8. ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΣΙΝΑΪΤΟΥ, *Κλίμαξ, Λόγος Δ', Περί ὑπακοῆς* 58, ἐκδ. Ἱ.Μ. τοῦ Παρακλήτου, Ὠρωπός Ἀττικῆς, 1994⁶, σελ. 95.
9. ΑΓΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ, *Κατά Εὐνομίου Λόγος 12*, PG 45, 912 (μεταγλώτ.)

10. ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΣΙΝΑΪΤΟΥ, *Εἰς τόν Ποιμένα* 97, ἐκδ. Ἰ.Μ. τοῦ Παρακλήτου, ἐκδ. Ἰ.Μ. τοῦ Παρακλήτου, Ὠρωπός Ἀττικῆς, 1994⁶, σελ. 402 (PG 88, 1201A).
11. ΑΓΙΟΥ ΚΥΡΙΑΛΛΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ, *Κατήχησις Φωτιζομένων* 15, 18 PG 33, 896A.
12. Ἰεζ. 34, 8-10 (μεταγλώττιση).
13. Ἀποκ. 2, 12-23
14. Ἀποκ. 2, 6
15. ΑΓΙΟΥ ΜΑΞΙΜΟΥ ΤΟΥ ΟΜΟΛΟΓΗΤΟΥ, *Διάλεξις πρό Πύρρον*, PG 91, 333C.D (μεταγλώττιση).
16. Βλ.Ιω. ΦΕΙΔΑ, *Ἐκκλησιαστική Ἱστορία*, τόμ. Α', Ἀθῆναι 1994², σελ. 747.
17. ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΣΙΝΑΪΤΟΥ, *Κλίμαξ, Λόγος Ε'*, *Περί μετανοίας* 29, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 133, PG 88, .
18. ΑΓΙΟΥ ΙΓΝΑΤΙΟΥ ΜΠΡΙΑΝΤΣΙΑΝΙΝΩΦ, ἔνθ' ἄνωτ., τόμ. Α', ἐκδ. Ἰερᾶς Μητροπόλεως Νικοπόλεως, Πρέβεζα 1993, σελ. 136έ.
19. ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΖΗΣΗ, *Κακή ὑπακοή καί ἀγία ἀνυπακοή, Φίλη Ὁρθοδοξία* 11, ἐκδ. «Βυρῆνιος», Θεσσαλονίκη 2006, σελ. 21.23.
20. ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΑΓΙΟΡΕΙΤΟΥ, *Πηδάλιον*, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 341, ὑποσημείωση (1).
21. Μέγας Ἐσπερινός 13^{ης} Νοεμβρίου, α' Κεκραγάριον.
22. ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ, *Ὀμιλία εἰς τήν πρός Ἑβραίους* 34, 1. PG 63, 231.
23. *Εἰσαγωγή εἰς τήν Αγ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΣΙΝΑΪΤΟΥ, Κλίμαξ*, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 5.
24. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ, *Λόγος ΚΕ, Ἐπί ταπεινοφροσύνης* 9, σελ. 268.
25. ΜΑΤΘΑΙΟΥ ΛΑΓΓΗ, ΕΠ. ΟΙΝΟΗΣ, *Ὁ Μέγας Συναξαριστής τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας*, τόμ. ΙΑ', Ἀθῆναι 1991⁵, σελ. 547έ.
26. ΠΡΩΤΟΠΡ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΡΩΜΑΝΙΔΟΥ, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 104έ.
27. ΑΓΙΟΥ ΣΥΜΕΩΝ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ, *Κεφάλαια Πρακτικά καί Θεολογικά* 32, ὑπό Π. Χρήστου ἐν Ε.Π.Ε. *Φιλοκαλία τῶν Νηπτικῶν καί Ἀσκητικῶν* 3, Πατερικά Ἐκδόσεις Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, Θεσσαλονίκη, σελ. 242 (μεταγλώττιση).
- 27α. Μ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, *Ὅροι κατά πλάτος* 27, PG 31, 988A.B.
28. ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΗΤΑ ΣΤΗΘΑΤΟΥ, *Βίος τοῦ Συμεών* 66, ὑπό Π. Χρήστου ἐν Ε.Π.Ε. *Φιλοκαλία τῶν Νηπτικῶν καί Ἀσκητικῶν* 19, Πατερικά Ἐκδόσεις Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, Θεσσαλονίκη, σελ. 146.147.
29. ΑΓΙΟΥ ΙΓΝΑΤΙΟΥ ΜΠΡΙΑΝΤΣΙΑΝΙΝΩΦ, ἔνθ' ἄνωτ., τόμ. Α', σελ. 141.143.146έ.

30. ΑΓΙΟΥ ΕΦΡΑΙΜ ΤΟΥ ΣΥΡΟΥ, *Λόγος εἰς τὴν δευτέραν παρουσίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν Ὁσίου Ἐφραίμ τοῦ Σύρου Ἔργα*, τόμ. Δ', ἐκδ. «Τό Περιβόλι τῆς Παναγίας», Θεσσαλονίκη 1992, σελ. 26.

► Γενικῶς γιὰ τό θέμα τῆς ὑπακοῆς καί ἀνυπακοῆς σέ θέματα Πίστεως, βλ. τό πολύ κατατοπιστικόν **α' μέρος** τοῦ βιβλίου τοῦ Καθηγητοῦ ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΖΗΣΗ, *Κακή ὑπακοή καί ἅγια ἀνυπακοή*, Φίλη Ὁρθοδοξία 11, ἐκδ. «Βρυέννιος», Θεσσαλονίκη 2006.